

BRIAN MAY'S RED SPECIAL

QUEEN
MACHINE

Toen Simon Bradley zijn held Brian May ontmoette had hij geen idee dat hij ooit de biograaf zou worden van de meest iconische gitaar in de rock, May's Red Special. Bradley's nieuwe boek, *Brian May's Red Special*, bevat May's persoonlijke verhaal over de geschiedenis en de constructie van de gitaar en is het definitieve werk over dit legendarische instrument.

Al in het beginstadium van het project besepte Bradley echter dat de Red Special helemaal uit elkaar gehaald zou moeten worden wilde deze al zijn geheimen prijsgeven. Met enige schroom vroeg hij de beroemde eigenaar om toestemming. Op de volgende pagina's kun je lezen en zien wat hij en zijn team van technici ontdekten...

tekst Simon Bradley foto's Joe Branston

Bekijk een video uit 1992 waarin Brian May vertelt over de Red Special

Lees over Brian May's andere Red Specials op Gitarist Extra

Gitarist
DIGITAAL

>> Simon Bradley (met gitaar) en gitaarbouwer Andrew Guyton hopen dat het allemaal weer in elkaar past

Zo lang als ik me kan herinneren ben ik me bewust van Queen. Ik zie mezelf nog als tienjarige met vriendjes vrolijk jodelend het operage-deelte van *Bohemian Rhapsody* nadoen op de speelplaats. Queen sloeg bij mij echter pas echt in toen ik een net gekocht exemplaar van hun album 'Jazz' uit 1978 op de platenspeler van mijn vader legde. De driestemmige oosterse gitaarpartij op 1:47 van het openingsnummer *Mustapha* vond zijn weg in mijn ziel en ik was voorgoed verkocht. Het was mijn 'Beatles bij Ed Sullivan'-moment: Brian May was mijn held en ik verafgoodde hem vanaf dat moment als een tiener.

Twee decennia later ontmoette ik hem voor de eerste keer toen ik hem geboekt had voor een optreden tijdens een muziekbeurs. Brian vertelde me dat hij van de show genoten had, waar ik blij mee was, maar ik herinner me die dag meer als de dag waarop ik voor het eerst de Red Special mocht vasthouden en er zelfs via Brians waanzinnig luide Vox backline op gespeeld heb. Als ik het me goed herinner speelde ik *Smoke On The Water*, in een ijdele poging grappig te lijken, waarna ik de 'Old Girl' aan Brians gitaartech Pete Malandrone teruggaf. Geen enkel ander beroemd instrument dat ik daarna nog in mijn

handen heb gekregen, heeft me dezelfde sensatie gegeven als het spelen van die riff op die iconische gitaar.

Pete en ik werden goede vrienden en ik wist dat hij ook met het idee speelde om een boek over de Red Special te schrijven. In 2011 kwamen we bij elkaar en smeedden een plan. Vanaf het begin wilden we het boek in de eerste persoon schrijven en de hoofdmoot kwam van een drieënhalf uur durend interview dat ik in augustus 2013 met Brian had. Ik had de verzekering gekregen dat we Brians persoonlijke archief mochten raadplegen. Het feit dat hij nog altijd de originele tekeningen en plannen heeft, plus de foto's die hij met een vooruitziende blik tijdens de bouw had gemaakt, is voor mij even verbazingwekkend als het feit dat de gitaar het na al die tijd nog steeds doet. Hij heeft zelfs nog een restant van de legendarische schoorsteenmantel en geloof het of niet: er staat 'Brian's guitar neck' op...

Het was altijd mijn naïeve bedoeling om de Red Special uit elkaar te halen en de onderdelen tot in het kleinste detail voor het boek te fotograferen. Pete trok wit weg toen ik het idee voor het eerst opperde, maar Brian zei ja. Ik wist, net als hij ongetwijfeld, dat dit iets echt bijzonders zou opleveren. En ik geloof oprecht dat het dat gedaan heeft.

>>

Brian May op het podium met Queen en de Red Special, de gitaar die hij op bijna al hun hits gebruikt

1 De hals is gemaakt van een stuk mahonie afkomstig van een eeuwenoude schoorsteenmantel. Na vijftig jaar gebruik is het hout spiegelglad. De topkambreedte is met 46 mm vrij standaard, maar je hebt je hand echt goed vol aan deze hals. Toch speelt hij heerlijk en het is bijna niet te geloven dat de toets nooit opnieuw gefret is.

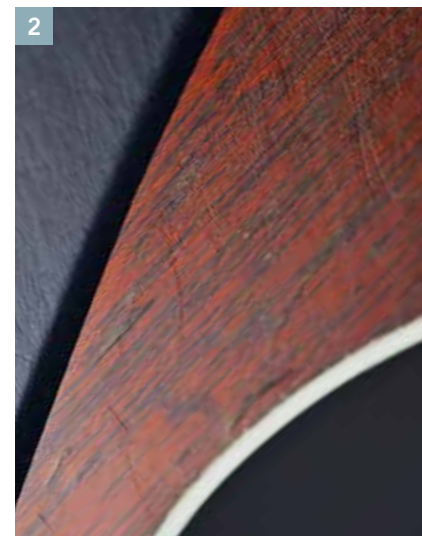
2 Brian heeft de slagplaat zelf uitgetekend en met de hand uit een stuk zwart perspex gezaagd. Hoewel hij er in vijftig jaar flink van langs heeft gekregen is de slagplaat nog in redelijke staat. Het is wel een van de meest fragiele onderdelen van de gitaar en de rand is in 1998 door Greg Fryer vervangen door een nieuwe van 3 mm dik zwart acryl.

3 Het schakelsysteem is door Brian bedacht om zo veel mogelijk klankopties te hebben. Het boek laat het systeem in detail zien en er staat ook een aantal originele tekeningen in waarop de werking van de schakelaars duidelijk wordt. De 'May Star' is in 1998 door Greg Fryer in de slagplaat geplaatst om een gat op te vullen waar een Vox fuzzeffect had gezeten dat Brian helemaal in het begin in de gitaar geïnstalleerd had.

4 De toets is van zwart gebeitst eiken, met meerdere lagen transparante Rustins coating. Hij heeft een radius van 7,25 inch, die door Brian heel precies met de hand is gevormd. Dankzij verschillende schaven, mallen en heel veel schuurpapier lijkt de toets nu van glas te zijn en zo voelt hij ook aan. Zoals bekend zijn de zestien positiestippen met de hand gevormde parelmoeren overhemdknoppen. Brian heeft nog steeds een extra handjevol van deze knoppen, die hij redde uit de naaidoos van zijn moeder.

5 Brian verving de originele knoppen door deze exemplaren, die hij op een draaibank maakte. Dat gebeurde rond 1970, net voordat Queen opgericht werd. Het stukje gele tape is zeer recent toegevoegd. Brian kan de positie van de knop eraan aflezen als er weinig licht op het podium is.

6 Eind 1963 is de vibrato uitgebreid getest en verfijnd, nog voordat hij op de gitaar bevestigd werd. Het staartstuk draait op de inzetgeharde rand van een lemmet. Er zitten twee veren achter, afkomstig van een paar cilinders van een motorfiets, om de snaren weer op stemming te trekken. Het is een volledig wrijvingsloos systeem, dat in vijftig jaar nooit aangepast hoefde te worden.

De brug is gemaakt van een enkel stuk aluminium uit de werkplaats van (vader) Harold May. Brian heeft het gevijld en gevormd naar zijn eigen, precies uitgedachte ontwerp en het daarna in zes stukken gesneden. De brug is nog steeds origineel, maar de rolzadels zijn dat zeker niet – in het boek wordt het inventieve proces van hun fabricage tot in detail beschreven.

Brian experimenteerde met het zelf maken van elementen, maar toen dat niet lukte kocht hij drie Tri-Sonic enkelspoelselementen bij de Burns muzikwinkler in Londen. De beschadigingen aan de behuizing van het brugelement zijn van na 1998 en zijn veroorzaakt door de sixpence muntjes die Brian als plectrum gebruikt.

1 Brian heeft het idee van de nulfret die zijn eerste gitaar (een akoestische Egmond) had, overgenomen op de Red Special. De snaren zweven in de gleuven van de topkam en de gitaar is erg stemvast doordat de mechanieken – waarvan er drie aan elke kant van de kop zitten – in een rechte lijn aan de snaren trekken. De nulfret is door de jaren heen een paar keer vervangen en Brian heeft altijd een doosje met extra exemplaren in de buurt.

2 In de donkerste krotten van het internet wordt wel beweerd dat deze constructie van bout en moer in zijn eentje de hals aan de body vasthoudt, maar in werkelijkheid zet hij één kant van de stalen halspen vast. De hals wordt verder verstevigd door twee flinke schroeven in het mahonie van de hals tussen het middelste en het brugelement, die in het centrale eiken inlegstuk eronder geschroefd zijn. In het boek wordt door middel van de originele tekeningen en foto's gedetailleerd uitgelegd hoe deze verbinding precies in elkaar zit.

3 De body is op ingenieuze wijze van meubelplaat gemaakt en gezien het intensieve gebruik van de gitaar is hij nog in vrij goede staat. Toen Greg Fryer de Red Special in 1998 volledig restaureerde heeft de body echter wel een flinke behandeling ondergaan. Het dunne mahoniefineer begint nu weer los te raken, dus is er ter bescherming wat zwarte tape op de achterkant van de body geplakt.

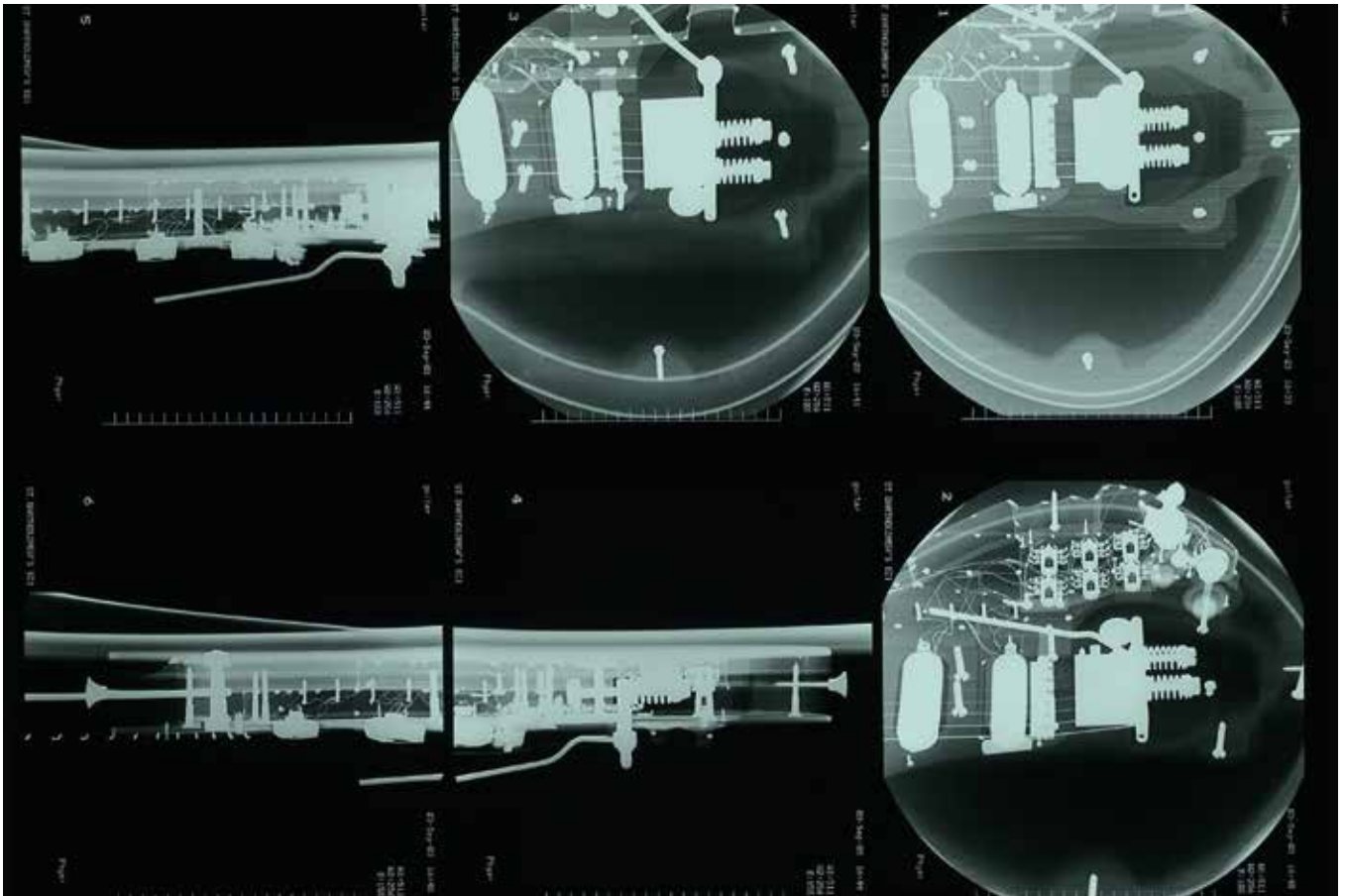
4 Naast de potmeters voor volume en toon zijn de mechanieken de enige onderdelen van de Red Special die tijdens zijn leven regelmatig vernieuwd zijn. De originele mechanieken versleten vrij snel en deze Schaller M6 lockingexemplaren zijn de laatste vervanging.

5 De body heeft aan de voor- en achterkant een binding van reepjes wit plastic die bedoeld zijn voor aan de rand van een schap. Brian verwarmde het materiaal in water om het te kunnen buigen en in de handgesneden groeven langs de rand van de body te kunnen plaatsen. Greg Fryer moest bij de uitgebreide reparaties aan de gitaar in 1998 extra aandacht aan de binding besteden, want een deel ervan was losgekomen van de body.

6 Dit sixpence muntstuk, dat werd gemaakt ter promotie van zijn eerste soloalbum, 'Back To The Light', is door Brian zelf op de kop van de Red Special geplakt. Dat deed hij rond 1998 en het is een mooie bijdrage aan de algehele uitstraling van de gitaar.

Op deze röntgenfoto zie je de unieke bedrading van de beroemdste zelfbouwgitaar uit de rockgeschiedenis

De Red Special vanbinnen

Simon Bradley beschrijft het bijzondere moment waarop de unieke gitaar van Brian May uit elkaar werd gehaald, zodat de Red Special gefotografeerd kon worden voor een nieuw boek waarin de gitaar van staartstuk tot kop wordt beschreven.

Ik was er van overtuigd dat ik zo'n beetje alles wist wat je over de Red Special kon weten omdat ik me er de laatste dertig jaar intensief mee bezig heb gehouden. Ik had de gitaar alleen nog nooit vanbinnen gezien en heb dus nooit de technische details en de verborgen kant van dit iconische instrument kunnen aanschouwen.

Toen ik Brian vroeg of we zijn gitaar misschien uit elkaar zouden mogen halen voor het belangrijkste onderdeel

van het boek, voelde ik me alsof ik aan Leonardo Da Vinci vroeg of we de Mona Lisa even onder handen mochten nemen met een fles terpentijn. "Het doek is een belangrijk onderdeel van het schilderij, Leo. Je bent het aan de toekomstige lezers van mijn boek verplicht: ik moet met mijn twee linkerhanden je meesterwerk verpesten."

Ik was me er absoluut van bewust dat Brian gewoon nee zou zeggen als hij het geen goed idee vond en dat daarmee de kous af zou zijn. Maar toen ik het hem

vroeg, begon hij positieve geluiden te maken en langzaam met zijn hoofd te knikken. "Hmm..." Brian begint zijn zinnen vaak op die bedachtzame manier. "Ja... dat kan interessant worden", zei hij, als een soort understatement. Ik zal hem daar altijd om bewonderen.

Het was wel zeker dat ik nooit zelf de Red Special uit elkaar zou gaan halen. Die eer zou te beurt vallen aan Andrew Guyton, een getalenteerd gitaarbouwer die de Red Special erg goed kent, en electronicagoeroe Nigel Knight, zonder wie de serie trebleboosters die May endorseert en de replica van de Deacy versterker nooit tot stand zouden zijn gekomen. Zij kunnen het beter dan ik en dat vinden ze waarschijnlijk zelf ook.

Technicus Pete Malandrone verwijderde symbolisch het eerste onderdeel, de volumeknop. Daarna namen de heren Guyton en Knight het over. Het ontwerp

>> van de gitaar is zeer goed doordacht, wat onder meer tot uiting komt in de slagplaat: die kun je verwijderen zonder dat de elektronica mee komt, anders dan bij bijvoorbeeld een Strat. Brian had toen hij de gitaar bouwde nooit kunnen weten dat hij zoveel gebruikt zou worden, maar op deze manier kun je snel en gemakkelijk bij de binnenkant van het instrument komen als er onderhoud nodig is.

Voor het boek interviewden we drie van Brians gitaartechnici: Richie Anderson, Brian 'Jobby' Zellis en Malandrone. Ze vertelden me allemaal dat het enige onderhoud tijdens tournees naast het vervangen van de snaren bestond uit het regelmatig controleren van de bedrading. Het verhelpen van een probleem met de Red Special tijdens een Queen-show lijkt me niet eenvoudig, maar de gemakkelijk te verwijderen slagplaat zorgt er in ieder geval voor dat alles snel kan gebeuren.

Geluidsdraden

De elementen en de schakelaars zijn origineel, maar een deel van de bedrading is wel eens vervangen. Bij de eerste aanblik zag ik zes verticale aansluitklemmen waarmee de drie elementen met de zes aan/uit- en faseschakelaars verbonden worden. Deze constructie was zijn tijd ver vooruit: de bouw van de Red Special begon tenslotte in 1963.

Nigel haalde het schakelaarsgedeelte

Na verwijdering van de slagplaat werd de fragiele bedrading van de Red Special zichtbaar. Vervolgens haalden we de elementen eruit...

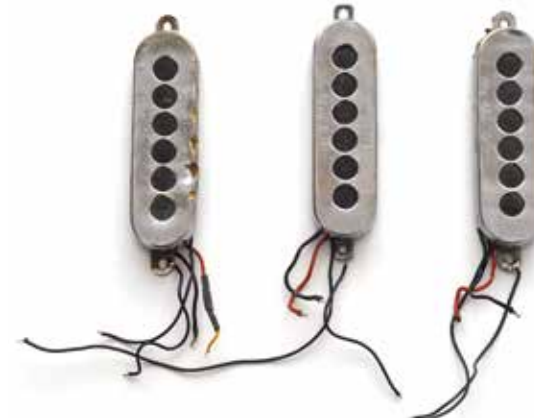
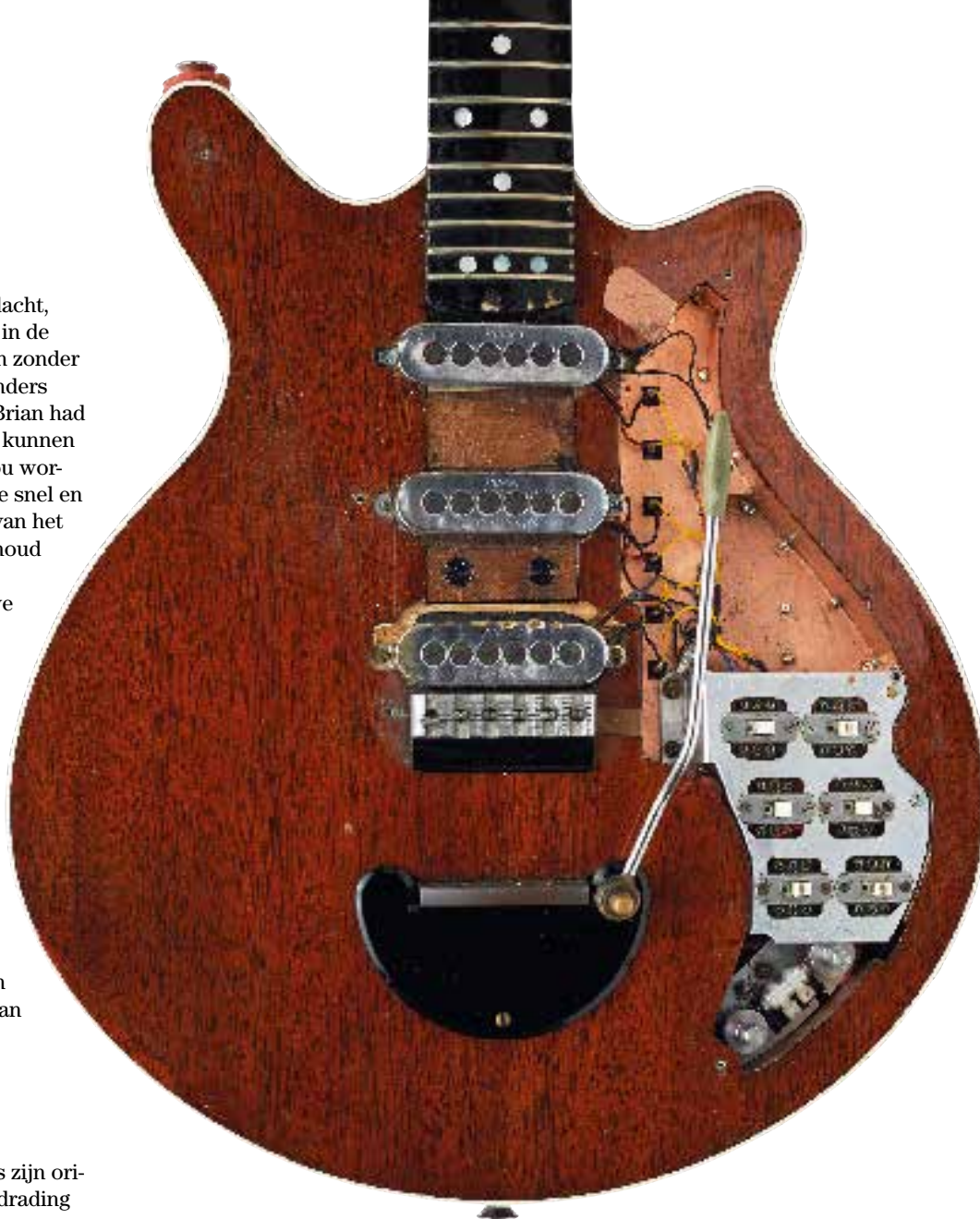
weg, dat nog steeds in de originele aluminium behuizing zit, en begon vervolgens voorzichtig met het verwijderen van de bekendste componenten: de drie

Burns Tri-Sonic elementen. Naast het fretdraad en de originele stemmechanieken waren de elementen de enige onderdelen die Brian niet zelf maakte, al heeft hij het wel geprobeerd. Er waren problemen met de magnetische polariteit van de elementpooltjes van de elementen die hij in eerste instantie zelf gemaakt had, dus hij besloot de drie Tri-Sonics in Londen te kopen, voor de prijs van drie pond per stuk.

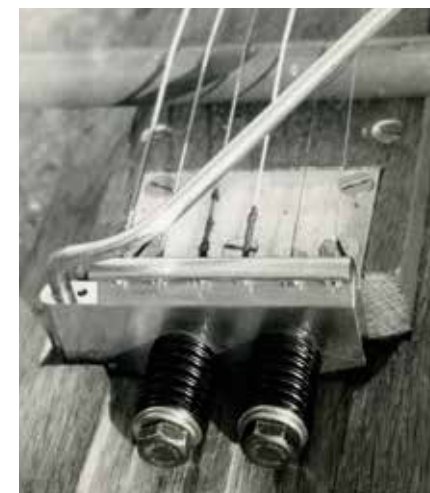
Ik beken dat ik het halselement een hele tijd in mijn handen heb rondgedraaid, in stille overpeinzing. De behuizing is beschadigd, de bedrading akelig fragiel en het element geruststellend zwaar. Ik was net zo onder de indruk van een levenloos object als een archeoloog die een antieke relikwie opgraft in Egypte. Als elementdraad toch eens zou kunnen praten... Het meest fascinerende onderdeel van het uit elkaar halen kwam echter nadat de elementen verwijderd waren.

In het boek staan verschillende, nog nooit eerder gepubliceerde foto's die gemaakt zijn tijdens de bouw van de meest iconische zelfbouwgitaar uit de rock

Na wat moeilijkheden met zelfgemaakte elementen koos Brian voor drie Burns Tri-Sonics

De testomgeving voor het tweede vibrato-ontwerp van Brian en zijn vader. De arm zit inderdaad aan de verkeerde kant, maar Brian weet niet meer waarom!

Rood zien

Brian May's Red Special is uitzonderlijk gedetailleerd. Het boek beschrijft de volledige geschiedenis van het bijzondere instrument waarmee de legendarische Queen-gitarist naam maakte. Co-auteur Simon Bradley kreeg van May toegang tot zijn complete privé-archief, met onder meer een heleboel nooit eerder gepubliceerde foto's van hoe de Red Special begin jaren zestig door May en zijn vader werd gebouwd. Er is ook een aantal originele tekeningen van het oorspronkelijke ontwerp van de body te zien, compleet met niet-functioneel f-gat. Brian vertelt hoe de gitaar tot stand kwam en er zijn vele foto's van de binnenkant, plus een hoofdstuk over misschien wel het beroemdste optreden van de gitaar: boven op Buckingham Palace. Iedereen die ook maar een beetje geïnteresseerd is in elektrische gitaarontwerpen zal in dit boek veel boeiende stof vinden en gitaarspelende Queen-fans zullen razend enthousiast zijn over de uitgebreide beschrijvingen. *Brian May's Red Special: The Story Of The Home-Made Guitar That Rocked Queen And The World* door Brian May en Simon Bradley verscheen in oktober bij Hal Leonard Books. Kopers van het boek maken kans op een door Brian May gesignde replica van de Red Special.

Het uit elkaar halen van een waardevol stukje rockgeschiedenis was voor alle betrokkenen een stressvolle onderneming. Het opnieuw vastzetten van de hals was nog wel het engst

Het middelste en het halselement zijn direct op het centrale stuk mahonie bevestigd dat deel uitmaakt van de hals. Onder elk element zitten twee gaten waarin dit is vastgeschroefd, maar in die gaten zitten ook de contacten van de elektronica, ingebed in het hout. Het was de bedoeling dat Brians zelfgemaakte elementen via deze contacten met de schakelaars verbonden zouden worden, waarbij de elementen eenvoudigweg op hun plaats konden vallen. Het circuit werd dan gesloten door corresponderende contacten in de elementbasis. Dat betekent dat Brian in 1963 al een voorloper van het soldeerloze elementsysteem bedacht had – ongelooflijk!

De hals voor het blok

Vervolgens moesten we twee houtschroeven en de bout waarmee de halspen vastzit losmaken om de hals van de

body te kunnen halen. Toen dat eenmaal gedaan was wilde de tienerfan in mij de eenmalige kans grijpen om de uit elkaar gehaalde Red Special met mijn eigen handen vast te houden. Ik verzonk in een dagdroom waarin ik de Queen-posters op mijn kamer en het 'Live Killers'-album dat ik fantastisch vond duidelijk voor me zag. Pete's vriendelijke vraag of alles oké was bracht me weer terug naar het hier en nu. Ja hoor, het gaat prima. Helemaal prima.

Het spannendste deel van het zes uur durende proces was het opnieuw verbinden van de hals met de body, want we vreesden dat de halsuitsparing door de warmte van het licht voor de foto's misschien iets vernauwd was waardoor de hals niet meer zou passen. Zelfs Andy, die doorgaans onverstoort is, slaakte een kleine zucht van opluchting toen het beroemdste stuk schoorsteen-

mantel ter wereld weer op zijn plaats gleed. Voor Pete was het ook niet de meest ontspannen werkdag en hij was waarschijnlijk het meest opgelucht van iedereen. Voor ons 'experts' was het uit elkaar halen van de gitaar erg leerzaam en hopelijk zal de uitgebreide fotosessie ervoor zorgen dat ook anderen alles over de Red Special te weten komen.

Brian was er niet bij toen we zijn gitaar uit elkaar haalden, maar zijn gezicht toen hij de uiteindelijke foto's een paar weken later zag – een mix van verbazing, fascinatie en schrik – zal me nog lang bijblijven. Het maken van dit boek heeft vele hoogten opgeleverd, waar dit er slechts een van is. Zelfs niet-Queen-fans zullen al snel begrijpen waarom de Red Special absoluut de beroemdste elektrische gitaar ter wereld is. Ik ben een enorm bevoorrecht en gelukkig man.

SPELEN OP DE RED SPECIAL

Simon Bradley denkt terug aan de twee keer dat hij een van de meest iconische gitaren uit de rock mocht bespelen

>> Tijdens het maken van mijn boek heb ik de Red Special erg goed leren kennen, maar ik heb er maar twee keer op gespeeld met een versterker. De eerste keer was bij een soundcheck voorafgaand aan een optreden van Brian bij de (*Britse*) National Music Show in 1999 en de tweede gelegenheid was tijdens de voorbereiding voor het uitbrengen van de Brian May Signature Burns Tri-Sonic elementenset.

Hoe is dat nou, om op deze gitaar te spelen? Met een paar Vox AC30's met trebleboost is het een ongelooflijke ervaring en niet alleen vanwege de enorme hoeveelheden volume. Je kunt je precies voorstellen hoe Brian zich bij elk Queen-optreden voelde, omringd met die vette, warme klank uit de luidsprekers.

Brian heeft de Red Special zo ontworpen dat hij op een natuurlijke manier feedbackt en dat die feedback regelbaar

is. De gitaar is als je erop speelt echter best gevoelig voor volume. Als je hem niet in de hand houdt schettert en loeit hij erop los, maar als je die gevoeligheid ook maar even in toom houdt zijn de geluiden die je hoort honderd procent Queen. Het is bijna eng.

Dan nu de details. De Red Special heeft de dikste hals van alle elektrische gitaren waar ik op gespeeld heb, maar tegen de verwachting in speelt hij heerlijk. Het mahonie van de hals en de

eiken toets zijn erg glad, wat ongetwijfeld bijdraagt aan de bespeelbaarheid. De actie is behoorlijk laag, maar de hals is zo afgesteld dat de snaren niet aanlopen. Ook het vibratosysteem is soepel en stabiel, zelfs na vijftig jaar gebruik.

De zes schakelaars steken bijna niet boven de slagplaat uit en de verschillende klanken die je ermee maakt hebben alle hun eigen plek in Queens uitgebreide discografie. Ik heb me enorm vermaakt met de instelling die Brian het

meest gebruikt: het middelste en het brugelement samen en in fase, maar ik heb daar ook het halselement aan toegevoegd en dat zorgt voor wapperende broekspijpen.

Ik zou nog wel even door kunnen gaan en iets vertellen over elke plectrumkras en elk houtwormgaatje, maar het moge duidelijk zijn dat het bespelen van de Red Special een van de hoogtepunten uit mijn leven is geweest. Het is bijna onvoorstelbaar hoe belangrijk deze gitaar

is geweest voor de geschiedenis van de rock en als je je ogen dichtdoet kun je bijna voelen hoe de grootsheid van elke intensief gebruikte fret afstraalt.

Elke beroemde gitaar heeft een bijzondere uitstraling, maar geen van alle kan tippen aan de Red Special. Brian speelde er niet alleen de solo van *Bohemian Rhapsody* op, maar hij heeft de gitaar zelf vanuit het niets ontworpen en gebouwd in de werkplaats van zijn vader. Zoiets verzin je niet. ■